

ΘΑΣΟΣ – ΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑ

Ναυσιικά Ασβεστά

Ξεφυλλίζοντας διακριτικά το βιβλίο της ιστορίας διαπιστώνει κανείς τη διαχρονικότητα ενός τέλματος, μοχλός συνείδησης, πίσω από τα οχυρά απέραντης σιωπής, που επαναλαμβάνονται χωρίς πυξίδα... Σαν καπετάνιος που ήμουν, έπρεπε να δίδω το στίγμα του αρχιπελάγους, ανάμεσα στις πένες, τους διαβήτες και τα μολύβια, στους τεράστιους ναυτικούς χάρτες, τα μελάνια, τα ημερολόγια και τους χαρτοφύλακες... Άδραξα το τιμόνι στους ρυθμούς της μέρας και συνέχισα το ταξίδι μεσ' στη σιωπή... Τα μακρινά ταξίδια στο άγνωστο συναρπάζουν, καθώς οι περιπλανήσεις στις ιστορικές διαδρομές ακολουθούν τη μοιραία πορεία... Στο σκοτεινό αδιέξοδο του χάους... εκείνο που έχει τη μεγαλύτερη αξία είναι ο άνθρωπος... Ο άνθρωπος μέσα στην ιστορία... Ο άνθρωπος ως δημιουργός της ιστορίας του, σε έναν κόσμο φθοράς.

Τώρα η μανιασμένη θάλασσα φούσκωνε απότομα και άφριζε τρικυμισμένη πάνω στα βράχια... Ο άνεμος φυσούσε δυνατά και τα κατάρτια μπορούσαν να τρίζουν με θόρυβο... Οι πετρελαιοκηλίδες στο πέλαγος προσέδιδαν το στίγμα μιας οικολογικής μεταμόρφωσης που συντελείτο σε έναν άλλο ρυθμό... Τα στοιχεία της φύσεως συγκρούονταν στο χωροχρόνο της αέναης κίνησης ενός πεπερασμένου διανύσματος... Τώρα ο ήλιος χρύσιζε τις ακτίνες του κατά το βοριά, πίσω απ' τις σκιές των δέντρων, με τις αγριοκαστανιές και τα πλατάνια, δημιουργώντας το μυστήριο της φύσης, πίσω από τις μυστικές διεξόδους του ανέμου...

Μεσ' στα αφρισμένα κύματα η Θάσος διακρινόταν από μακριά ένα ασπρόμαυρο σκίτσο σε χρώματα καταπράσινου τοπίου, ανάμεσα στις βελανιδιές, τα έλατα και τα κυπαρίσσια..

Τότε ήταν που συναντήθηκα με τις ιστορικές περιπλανήσεις του παρελθόντος, ατενίζοντας τα ψηλά τείχη των πύργων στους γύρω λόφους... Κι όμως... Διασχίζοντας το πέλαγος χωρίς πυξίδα, πολεμάμε το σκοτάδι της νύχτας... Καλπάζουν τα άλογα στο βάθος του ορίζοντα, ακολουθώντας τους καβαλάρηδες με ασπίδα και θώρακα πέρα μακριά... Και να... Τώρα, σύννεφα σκόνης σκέπασαν τους λόφους και τα βουνά... Το βλέμμα στρέφεται στους πύργους... Κάστρα και τείχη παντού σκέπα-

σαν τα λιγοστά σημάδια της ελευθερίας της ύπαρξης...

– Στην υγεία σου καπετάνιο... Πλησιάζουμε τα τείχη της Θάσου... από μακριά... Η ιστορία υπάρχει για να μας θυμίζει την παρουσία της...

– Ακούγονται ακόμη τα άλογα, καπετάν Νικόλα... Τα άλογα που έρχονται από την αυτοκρατορία του Βυζαντίου... Καπνός σηκώθηκε ως πέρα τα βράχια, που φτάνει ως τη Βασιλεύουσα, κι ακόμη πέρα μακριά... Κι εκεί... Πίσω από τις γραμμές του ορίζοντα η Αγία Σοφία διακρίνεται επιβλητική και μεγαλόπρεπη ανάμεσα στα χρυσά ψηφιδωτά και τους μαρμάρινους κίονες... Τους Βυζαντινούς τρούλους, τις ψαλμωδίες από τις χορωδίες και τις φλογερές μορφές των κεριών...

– Αχ! Η Αγία Σοφιά! Ακούω ακόμη τις καμπάνες να χτυπούν χαρομόσυνα, μεταφέροντας το μήνυμα της Αναγέννησης! Οι ψαλμωδίες ακούγονται ως τα πέρατα της οικουμένης, καπετάν Αντρέα!

«Τη υπερμάχω στρατηγώ τα νικητήρια»...

Κι όμως... Οι σκιές από το παρελθόν... σου θυμίζουν το μέλλον...

«20 Αυγούστου 2002.

Η Αγία Σοφιά, έγγραφα στο ημερολόγιό μου, μου θυμίζει το αβέβαιο μέλλον, σε σχέση με το παρελθόν... Η ιστορική αναμέτρηση... Οι ελληνοτουρκικές σχέσεις... Όλα βρίσκονται υπό κλοιό... Ολοένα ο κύκλος στενεύει... Στο μάτι του κυκλώνα οι εξελίξεις στο Αιγαίο...».

– Πέρασαν χρόνια, χρόνια πολλά καπετάνιο... Χρόνια πολλά και δίσεκτα... Τα κάστρα μόνο απέμειναν... να μας θυμίζουν την ιστορία και ο χρόνος αμείλικτος μας προσπερνά...

Και όμως... σκέφθηκα... Στο χρόνο, εκείνο που αναζητάς, αιχμαλωτίζεται στην αιωνιότητα... Στο χρόνο, εκείνο που κερδίζεις, είναι πάντα το μηδέν της σιωπής, μέσα στην ιστορική διαχρονικότητα της ύπαρξης... Μυστικά... με ένα Ρέκβιεμ του Μότσαρτ, με νοσταλγία χάνεσαι πίσω απ' τις λέξεις ενός χειρόγραφου, με βούλα και υπογραφή, κιτρινωμένο από το χρόνο, ανακαλύπτοντας το παρελθόν, ξεπερνώντας τα όρια του χρόνου...

Θάσος! Το ξακουστό νησί της Ωγυγίας! Το νησί των συμβόλων πίσω από τις λέξεις! Κι όμως... Στις σκιές του χωρόχρονου, ανακαλύπτεις το φως, στο σκοτάδι της νύχτας...

– Καλοταξιδεμένο πλεούμενο η «Θεανώ» καπετάνιο... Μου θυμίζει τις αυτοκράτειρες του Βυζαντίου, ανάμεσα στα διαδήματα, τα χρυσά κοσμήματα και τη χρυσή κορόνα...

– Στην υγεία σου καπετάν Νικόλα! Το όνομά του είναι το περίφημο όνομα της Θεανώς, μιας αρχοντικής γυναίκας της Θάσου... Αχ! Την θυμάμαι σαν να 'ταν χθες! Σαν χθες πρωτοαντίκρισα τα γαλανά μάτια της και τα σγουρά καστανόξανθα μαλλιά της! Αχ! Την θυμάμαι σαν να 'ταν χθες, πίσω από τα σκαλιστά ξυλόγλυπτα και τα ασημικά σερβίτσια, τα σκαλιστά ασημένια κηροπήγια και τις ξυλόγλυπτες ανά-

γλυφες κασέλες με τα ασπροκεντήματα... Αχ! Την αγαπούσα τη Θεανώ, καπετάν Νικόλα... Ραγίζει η καρδιά μου σαν την θυμάμαι... Αχ! Την θυμάμαι... Σαν να 'ταν χθες... να σέρνει πρώτη το χορό... στους γάμους και τα πανηγύρια... Τώρα που πέθανε την νοσταλγώ... Κι έδωσα το όνομά της στο καράβι μου... Ναι... Πράγματι... Η «Θεανώ» ήταν και είναι καλό σκαρί... κόντρα στον άνεμο... κι αντέχει στους βοριάδες και τον γαρομπή... Αναμετριέται με το μεγάλο θεριό, κι ύστερα ζυγιάζεται για να ισορροπήσει απ' τις φουρτούνες... στην αφρισμένη θάλασσα... Αχ! Τούτες ήταν οι μακρινές σκέψεις από το παρελθόν, σε έναν ατέλειωτο χορό θανάτου, πίσω από το φως των κεριών, που τώρα είχαν αρχίσει να τρεμοσβήνουν, αφήνοντας πίσω τους την πικρή γεύση των αναμνήσεων!

— Το νου σου καπετάνιο... τώρα ακούγονται τα άρματα, πίσω απ' τις σκιές των λόφων και ψηλά, εκεί που αστράφτει ο ουρανός με τη θάλασσα, πίσω απ' τα βράχια...

— Να... Τώρα ακούγονται οι καλπασμοί των αλόγων, καπετάν Νικόλα... Εκεί πίσω απ' τα άρματα... μαζί με τον άνεμο που σηκώνεται απότομα και βογγά επίμονα...

Και ο χρόνος να κυλά ασταμάτητα, πλησιάζοντας τις τελευταίες σταγόνες βροχής, σαν ένας χείμαρρος που παρασύρει τα πάντα στο διάβα του... Στα σκοτεινά σημάδια της ιστορίας εκείνο που αποκαλύπτεται διαχρονικά είναι ο στόχος και η αλήθεια της ύπαρξης... Της ύπαρξης μέσα στο χάος της ιστορίας... Και να! Τώρα ηχούν οι σάλπιγγες! Πίσω απ' το φωτεινό δίσκο του ήλιου, ανάμεσα στα σύννεφα, οι καλπασμοί των αλόγων, με τους σταυροφόρους ιππότες, ακολουθώντας το βαρύ κλίμα της αρένας, στο βάθος των λόφων... Αυτή τη φορά το ακόντιο βρήκε το στόχο του και το αίμα κατακόκκινο από τις πληγές ολοένα να τρέχει ποτάμι...

— Η Θάσος κατελήφθη υπό των Λατίνων το 1204, καπετάν Νικόλα, και παραδόθηκε από το Βαλδουίνο της Φλάνδρας στο γηραιό Δούκα της Βενετίας Ερρίκο Δάνδολο...

— Η ιστορία καπετάνιο... Η ιστορία αποκαλύπτεται στο φως...

Τώρα τα οικοσμήματα των ιπποτών φαίνονταν επιδεικτικά... Ήταν τα σύμβολα της σταυροφορίας... Και το πλήθος στο βάθος του ορίζοντα να κραυγάζει, πίσω από το κόκκινο ή το γκριζο χρώμα της εποχής, σε χρόνο μηδέν, ανάμεσα στο φως και το πυκνό σκοτάδι του δειλινού, ανάμεσα στα σύννεφα σκόνης και τους καπνούς που ήμουν... είχα δικαίωμα στην ιστορία... Στη φθορά του χρόνου πίσω απ' τις σκιές... Μπορούσα να βλέπω τις φλόγες από τις φωτιές... τους καπνούς στο σκοτάδι... Μπορούσα να συμμετέχω κι εγώ... καταγράφοντας τις λεπτομέρειες των γεγονότων λεπτό προς λεπτό... Και πέρα μακριά στην τρικυμισμένη θάλασσα να ακούγονται οι βρυχηθμοί των αλόγων στις άμαξες... Σύννεφα σκόνης είχαν σκεπάσει πια τον ορίζοντα... Οι λόφοι είχαν γεμίσει καπνούς απ' τις φωτιές και τα ποδοβολητά των αλόγων...

«Ιωάννη Παλαιολόγε, μου είχες δώσει μιαν υπόσχεση! Και τώρα πες μου... Ποια

είναι η απάντησή σου!»

Ο Φραγκίσκος Κατελούζος παρέμενε σκεπτικός, βουβός και ασάλευτος, σαν βράχος αγέρωχος, κραταιός, σκληρός και υπερήφανος...

«Η απάντησή μου, Κατελούζε, είναι πως δέχομαι να λάβεις ως σύζυγο την αδελφή μου... Σου παραχωρώ ακόμη τα νησιά Σαμοθράκη, Λήμνο, Θάσο και Ίμβρο, ενισχύσεις για την κατάκτηση των βασικών εδαφών του Βυζαντινού κράτους και κυρίως την κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης...»

Οι καπνοί είχαν τώρα σηκωθεί κατά το βοριά και τα βογγητά των αλόγων ήταν τώρα πιο έντονα και σφριγηλά, καθώς ο δίσκος του ήλιου χανόταν πίσω απ' τα πυκνά σύννεφα... Κι όμως... Διαβάζοντας τις περγαμηνές επανέρχονται στη μνήμη μου οι ιστορικές μαρτυρίες... Το βιβλίο της ιστορίας ξετύλιγε τις σελίδες του μεσ' τη σιωπή.

– Ο Φραγκίσκος Κατελούζος, καπετάν Νικόλα, έλαβε τη Θάσο και... ο οίκος των Κατελούζων έγραψε ιστορία, παραμένοντας στο νησί ως το 1456, οπότε κατελήφθη η Θάσος υπό Ναυάρχου του Μωάμεθ του Β' του κατακτητή.

Τώρα το μελάνι στέγνωσε επάνω στο χαρτί και η φλόγα των κεριών έσβησε απ' τον αγέρα... Η ιστορία γράφτηκε με αίμα σε χρόνο μηδέν, στον άπειρο χρόνο του σύμπαντος...

– Ο Μιχαήλ Παλαιολόγος, καπετάν Αντρέα, κυριαρχούσε στο Βυζάντιο... Η Βυζαντινή αυτοκρατορία... Η Κωνσταντινούπολη... Βλέπω ακόμη τα σημάδια στους πύργους και τα κάστρα κατά το βοριά... Ακούω και τα σπαθιά απ' τις ξιφομαχίες... Τον αγώνα των στρατιωτών μέσα απ' τα τείχη της Πόλης!

– Η ιστορία γράφεται με αίμα, καπετάν Νικόλα... Και ο χρόνος αμείλικτος δεν σταματά...

Κι όμως! Διασχίζοντας το πέλαγος κατακτάμε το φως... Καλπάζουν τα άλογα μεσ' στην ομίχλη... Σύννεφα σκόνης σκέπασαν τους λόφους και τα βουνά... Είμαστε οι σταυροφόροι στις επάλξεις του μέλλοντος μεταφέροντας το μήνυμα της ελευθερίας... Ο άνθρωπος... Ο μοναχικός διαβάτης στην ιστορία του παρόντος και του μέλλοντος... Η Νέα Εποχή... Ένα σταυροδρόμι στην ιστορία του πολιτισμού ανά τους αιώνες... Τώρα τα άλογα καλπάζουν με ρυθμό... Σύννεφα σκόνης σκέπασαν με θόρυβο τους γύρω λόφους... Με ασπίδα και θώρακα οι καβαλάρηδες καλπάζουν με τα άλογα στη σταυροφορία του μέλλοντος της ιστορίας της ανθρωπότητας... Τα λάβαρα υψώνονται μεσ' στην ομίχλη της νύχτας...

– Πρέπει να φύγουμε τώρα, καπετάνιο... Τα κύματα της θάλασσας έρχονται θεόρατα, απειλητικά...

– Πρέπει να στρίψουμε το τιμόνι, καπετάν Νικόλα! Το ταξίδι μας ήταν μακρινό και το νησί ολομόναχο...

– Κι όμως... Η ιστορία επαναλαμβάνεται καπετάνιο...

– Εντάξει, καπετάν Νικόλα! Η ιστορία ξεδιπλώνει τις σελίδες της ειρωνικά...

Μας προσπερνά, βυθίζοντας τις σκιές στο σκοτάδι...

– Και το σκοτάδι θα γίνει φως, καπετάνιο... Φως στην αποκάλυψη της ιστορίας... Φως πίσω απ' το σκοτάδι της νύχτας...

Τώρα η «Θεανώ» διέσχισε το πέλαγος ορμητικά, πηγαίνοντας κόντρα στην αφρισμένη θάλασσα, που είχε αρχίσει ν' αφρίζει, σηκώνοντας τα πελώρια κύματά της προκλητικά, απειλώντας τη γαλήνη της μέρας... τις ατέλειωτες ώρες του δειλινού... Έστριψα το τιμόνι δεξιά και έπειτα αριστερά, προσπαθώντας να ισορροπήσω στο δυνατό μπουρίνι, καθώς βρισκόμουν μεσοπέλαγα, παλεύοντας με το μεγάλο θεριό... Οι εικόνες της ιστορίας που οραματίστηκα εξαφανίζονταν πίσω από τη μανιασμένη θάλασσα που ζητούσε τη μοναχική αναμέτρηση και εκδίκηση πραγματική... Και το ανήμερο θεριό η «Θεανώ», σαν τα ταξιδιάρικα πουλιά, ξεσπούσε επάνω στα κύματα, ουρλιάζοντας επιθετικά, προκαλώντας τον άνεμο...

– Η ιστορία επαναλαμβάνεται, καπετάνιο... Πρέπει να είμαστε έτοιμοι να την αντιμετωπίσουμε...

– Η ιστορία αλλάζει σελίδες, καπετάν Νικόλα... Και οι σελίδες της ιστορίας διαδραματίζονται καθημερινά στο πέλαγος της ζωής...

Και να! Πίσω απ' το μεγάλο κατάρτι η μανιασμένη θάλασσα έχει αρχίσει ν' αφρίζει στο πέλαγος, ξεσπώντας επάνω στα απότομα βράχια με ορμή... Ο ήχος από τα κύματα εκκωφαντικός... Τα φουσκωμένα κύματα να ξεσπούν ορμητικά κατά τη βοριά και ο θόρυβος από τα βουητά του ανέμου διαπεραστικός, βίαιος, μοναδικός... Πίσω από τα κάτασπρα πανιά, η άγκυρα ακουγόταν βαριά, με τις αλυσίδες...

...Σαν καπετάνιος που ήμουν, έπρεπε να δίδω το στίγμα του αρχιπελάγους ανάμεσα στις πένες, τους διαβήτες και τα μολύβια, στους τεράστιους ναυτικούς χάρτες, τα μελάνια, τα ημερολόγια και τους χαρτοφύλακες... Τα μακρινά ταξίδια στο άγνωστο συναρπάζουν, καθώς οι περιπλανήσεις στις ιστορικές διαδρομές ακολουθούν τη μοιραία πορεία... Τώρα μέσα στα αφρισμένα κύματα η Θάσος διακρινόταν από μακριά σαν ασπρόμαυρο σκίτσο σε χρώματα καταπράσινου τοπίου, ανάμεσα στις βελανιδιές, τα έλατα και τα κυπαρίσσια...

– Φθάσαμε στη Θάσο, καπετάν Νικόλα... Ένα ταξίδι στο διάβα της ιστορίας, χωρίς γυρισμό...

– Ένα αλαργινό ταξίδι, καπετάνιο! Ένα ταξίδι στο άγνωστο, πίσω απ' τις σελίδες της ιστορίας, στα μονοπάτια της μοναξιάς...

Θάσος

ΘΑΣΟΣ! Αιθρία, Ηδωνίς, Ωγυγία, Χρυσή!
 Στα σκιερά μονοπάτια του δάσους
 το Απολλώνιον Φως
 αποκαλύπτει τη Γνώση!
 Στο νησί της Ωγυγίας
 ο βασιλιάς της Φοινίκης
 στ' αφροστόλουστα κύματα καλπάζοντας
 νοσταλγεί τις στιγμές απολύτρωσης
 στα μυστικά παλάτια της γνώσης!
 Κι εκεί, πίσω απ' τα πανύψηλα βράχια στο πέλαγος
 η μεταμόρφωση σε ταύρο του Δία
 στης Θάσου τα καταγάλανα νερά
 με την Ευρώπη νύμφη στενάζοντας
 στις άρπας το γλυκόπνοο ξύπνημα
 και τ' αηδονιού το κρυφολάλημα
 ψιθυρίζοντας στα βάθη του ορίζοντα
 το μυστικό φως της αυγής!
 Κι εμπρός στην αγριεμένη θάλασσα
 καταμεσής του πελάγου
 ο γιος της θάλασσας!
 Η υπεράνθρωπη μορφή του ωραίου Ποσειδώνα!
 Σηκώνει την τρίαινα με ορμή
 μπρος στα τεράστια κύματα
 με τις τριήρεις στο πέλαγος
 και τα τρικάρτα κουπιά
 στην άγρια όψη του βοριά
 τον αδελφό του Κάδμου αναζητώντας!
 Και να! Η Ευρώπη ολόλευκη! Πανώρια νύμφη, ζηλευτή!
 Της Θάσου τ' ολόλαμπρο νησί
 στο βάθος χαιρετάει
 στου ταύρου τις πλάτες φεύγοντας
 μ' ολόχρυση μορφή, στο πέτρινο ακρογιάλι!
 Περνώντας μύρια κύματα τον Ποσειδώνα χαιρετά!
 Και στέλνοντας χαμόγελα στον αδελφό της ΘΑΣΟ
 χάνεται μεσ' στα σύννεφα
 σαν όνειρο μιας χαραυγής
 στο φως του αποσπερίτη!

Η Γνώση τ'ρανό μυστήριο ιερό
στης Θάσου τ' ολόλαμπρο νησί
στις πρώτες ακτίδες του ήλιου!
ΘΑΣΟΣ! Πατρίς Πολυγνώτου και Θεαγένους
Στησιμβρότου και Σωσικλέους
ΧΑΙΡΕ!

Ναυσικά Ασβεστά